

Wat wil regisseur met al die travestie?

Nederlandse pijnpuntjes ver te zoeken in 'Madame de Sade'

toneel/recensie

'Madame de Sade' door Toneelgroep Amsterdam. Gezien: 26 februari, Stadsschouwburg Amsterdam (première). Daar nog te zien t/m 4 mrt. Daarna tournee. Inlichtingen: www.toneelgroepamsterdam.nl

Er 'beur'n' rare dingen in het theater. De Theatercompagnie speelt 'Liekoningenvond', waarin Carice van Houten doet of ze een man is. En nu speelt Toneelgroep Amsterdam 'Madame de Sade', waarin wel vijf acteurs doen alsof ze een vrouw zijn, terwijl een actrice als schoonmaakster lijkt te figuren in een black&white minstrel show: ze is blank, maar neger. Het moet niet veel gekker worden, zegt de Puritein dan. Het begin van de voorstelling 'Madame de Sade', een bewerking van het stuk dat de omstreden Japanse auteur Yukio Mishima in 1965 publiceerde, is spannend. De travestierollen van Barry Atsma, Hugo Koolschijn en zeker Eelco Smits prikkelen de fantasie. In dat begin worden we binnengeleid in de wereld van de Poolse regisseur Warlikovski, die in eigen land een omstreden grootheid is, en mede daarom een hit is in het internationale festivalcircuit. Een tijdje terug was zijn voorstelling 'Dybbuk' te zien in een aantal grotere Nederlandse schouwburgen. Dat was een uiterst trage en bloedserieuze vertoning. Deze 'Madame de Sade' is al even zwaar aangezet als die eerdere voorstelling. Dat ligt in eerste instantie niet aan de acteurs. Zij zetten in met een flin-

ke knipoog om het sadomasochistische nachtclubwereldje uit te spelen waarin Warlikovski het stuk van Mishima heeft gezet. Hugo Koolschijn speelt de schoonmoeder van de beruchte Markies de Sade als een dichtgeplamuurde hoerenmadam met bodybuilderspieren, en dat werkt. Ook Barry Atsma, doorgaans toch vooral in beeld als 'hunk', is bijna verleidelijk als de hoogblonde echtgenote van de perverse Markies. En Eelco Smits, tot vorig jaar nog te zien als de jonge Proust in de legendarische cyclus van het theater, heeft helemaal weinig nodig om spannende seksuele ambivalentie uit te stralen. Maar daar houdt de attractie een beetje op. De jonge Vlaming Alwyn Pulinx is een mooie, maar wel standaard travestiet en Leon Voorberg lijkt zo uit Charlie's Tante gerold, met zijn dikke make-up en dito acteren. Marieke Heebink doet een overtuigende negerin, maar zangtechnisch valt het allemaal vies tegen. Ze is geen Patty Labelle. De soundtrack, met hier en daar een jarenzeventig gitaarsolo en enkele jazz-groove veronderstelt in ieder geval zinderende

erotiek en daar zou in het idee van Warlikovski een geile zwarte zangeres goed passen. De voorstelling komt uiteindelijk dus niet aan. Het verhaal van de vrouwen uit de wereld van de Markies, die zich tijdens zijn opsluiting in de gevangenis uitleven in fantasieën en geile spelletjes, is niet interessant. En je gaat je afvragen wat de regisseur in godsnaam heeft beoogd met al die travestie. Het is grappig, het is spannend, maar inhoudelijk zou alleen de quote dat De Sade in elk van hen huist, een aanknopingspunt kunnen zijn. Dat is knap weinig voor bijna twee uur traag en landerig toneel. Volgens het programmaboek heeft Warlikovski vooraf aan de acteurs gevraagd wat de Nederlandse pijnpunten zijn, omdat hij die niet kende. Hij kent alleen de pijnpunten van het zwaar katholieke en antisemitische Polen. Dat is te zien aan deze voorstelling, die alleen pijn zal doen in het hart van de Nederlandse bijbelgordel. Een volgende keer doet Warlikovski er wellicht goed aan om eens wat langer in Nederland te zoeken naar pijnpuntjes, want we hebben ze wel. Dan krijgen we misschien een voorstelling te zien die voor ons zijn reputatie ook waarmaakt. **Wijbrand Schaap**

CULTUUR EN MEDIA

Geboorte van een bijzonder kind

De Nederlandse bijbelgordel

De Nederlandse bijbelgordel

De Nederlandse bijbelgordel

De Nederlandse bijbelgordel

De Nederlandse bijbelgordel

De Nederlandse bijbelgordel